
Reacties Deskundigen op SOVA :

Beste allemaal,

volgens mij is uit de literatuur van Computer Supported Collaborative Learning (CSCL) het volgende bekend (zou ik nog moeten nazoeken als jullie dat willen):

Als leerlingen moeten samenwerken met leerlingen uit de eigen klas, dan kan iemand al snel als 'het kneusje' te boek staan, met daarin de self-fulfilling prophecy vandien dat niemand met ze in een groepje wil, of hun mening en werk in een groepje niet serieus nemen.

Als de samenwerkingsgroepen over klas/school/landsgrenzen heengaan, begint iedereen altijd vanaf nul. "Kneusjes" hoeven dan niet meer tegen vooroordelen op te boksen, en kunnen iedere keer weer op een "eerlijke" manier oefenen.

Ik ken geen onderzoeken hierna. Wat me uit jouw mail wel 'ongerust' maakt is dat communiceren via ICT meer taalvaardigheid vereist dan 'life-communiceren'. Anders geformuleerd: geringe taalvaardigheid en geringe sociaal-emotionele vaardigheid gaan dan (ongewenst) met elkaar interacteren.

Los van ICT: Een kleine 2 jaar geleden heb ik samen met anderen een overzicht gemaakt van alle Nederlandstalige instrumenten gericht op het bevorderen van de sociale ontwikkeling van leerlingen.

Ik heb zowel onderzoek gedaan naar sociale competentie (met Geert ten Dam) als naar ict gebruik in het basisonderwijs maar nooit in combinatie. Ik ken ook geen onderzoek dat hier direct betrekking op heeft, maar dit onderwerp intrigeert mij zeer.

Ik begrijp de gedachtengang waarmee men op deze school op de inzet van ict is uitgekomen, maar ik denk dat een sociale vaardigheden training die zwaar steunt op cmc alleen (een stukje van een) oplossing is als er aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Ik denk dat intensieve begeleiding en feedback nodig zijn, en maatregelen om te werken aan transfer van het geleerde naar het 'echte leven' .

Op basis van onderzoek kan ik daar het volgende over zeggen. Als je werkt met communicatie tussen leerlingen onderling, dan is het om te beginnen belangrijk om verschil te maken tussen anonieme en niet-anonieme gemedieerde communicatie. Van niet-anonieme gemedieerde communicatie is bekend dat die zeker niet 'veiliger' is dan face-to-face-communicatie (gemedieerd 'pesten' bestaat ook). Van anonieme communicatie wordt vaak gedacht dat allerlei sociale cues er geen rol in spelen (bijv. over gender, etnische achtergrond, sociale klasse van de deelnemers - dat zou dan veiliger en een voordeel kunnen zijn), maar zulke cues blijken ook in computer mediated communicatie feilloos door de participanten te worden herkend (zie artikel van Fabos & Young in Review of Educational Research van een paar jaar geleden). Ik heb zelf met Fleur Prinsen een reviewonderzoek gedaan naar sociale verschillen (gender, etniciteit en SES verschillen) en communicatiestijlen en - patronen bij CMC en CSCL, en de

tendens is dat verschillen en patronen die zich in face-to-face communicatie voordoen, bij computer-mediated communicatie op ongeveer dezelfde manier optreden. Er zijn vooral gegevens over sekseverschillen (bijv. jongens overheersen, zijn assertiever en agressiever in de communicatie, meisjes zijn meer op consensus gericht, persoonlijker, enz). Populariteit en positie in het sociale netwerk van de groep/klas lijken verder een grote invloed te hebben op de mate waarin deelnemers een rol spelen in cmc en cscl (artikel is aangeboden aan Computers & Education maar nog niet geaccepteerd, laat even weten als je het concept wilt hebben). Je moet dus niet te snel denken dat communicatie via ict vanzelf 'anders' en 'veiliger' is. Eerder onderzoek (met Edith van Eck, Irma Heemskerk en Els Kuiper, gepubliceerd in Computers & Education) bevestigt de opmerking van Geert ten Dam: CMC doet een groot appel op taalvaardigheid, en dat kan bepaalde groepen leerlingen ongewild op een extra achterstand zetten. Correct taalgebruik zou je dus in ieder geval heel nadrukkelijk (ook voor de leerlingen duidelijk) tussen haakjes moeten zetten.

In lopend eigen onderzoek (ook met Fleur Prinsen) gaan we momenteel na of de mogelijkheid die communicatie tussen leerlingen via de computer biedt om gericht feedback te geven (de communicatie wordt immers vastgelegd), ook leidt tot meer gewenst gedrag van leerlingen: in ons geval is dat elaboratie en kennisconstructie, maar je kunt dat net zo goed op sociale aspecten in de communicatie richten. Dat zie ik eigenlijk als belangrijkste winst van ict in dit verband: het 'vertraagt' de communicatie en kan die terughalen en beschikbaar maken voor reflectie. Maar dat zou je misschien ook met video kunnen doen. En er is absoluut een begeleider nodig die die feedback op een zorgvuldige manier kan geven.

Transfer van het geleerde is een andere punt. Aan het probleem dat communicatie in de echte wereld voor leerlingen bedreigend is, verander je niet veel door hen via ict te laten communiceren. Ze kunnen wellicht wel bepaalde vaardigheden opdoen, maar bij de stap naar het echte leven zullen toch ook begeleiding nodig hebben. Voor het trainen van een aantal vaardigheden bestaat overigens wel software (google bijv. op social skills en computer) maar die richt zich vooral op het 'deviante spectrum' (bijv. herkenning van gezichtsuitdrukkingen voor autisten). Verder zijn er ict-projecten die naast cognitive doelen ook expliciet sociale doelen hebben (bijv. kidlink, fifth dimension), maar daar wordt weer niet gericht op getraind.

Voor mij een belangrijke vraag: waarom waren die eerdere trainingen niet zo effectief? Afhankelijk van die vraag, kan leren van feedback op gemedieerde ict misschien een beetje helpen.

leuk mbt gaming is dat er een speciale Kartouche-versie is voor communicatie-skill-training:

http://www.immersiveeducation.com/uk/News_170605_SocCommslaunch.asp .

Becta heeft een boekje over Social Inclusion: social inclusion/primary (

<http://www.becta.org.uk/corporate/publications/documents/AGS-final.pdf>).

Ik vond in mijn zoektocht ook nog dit:

<http://cecp.air.org/preventionstrategies/behaviorprevention.htm> .